

GIÁ BÁN	
ĐOY-ĐÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm 4.000	6.000
Bán tháng 2,50	3,50
Bán tháng 1,50	2,00

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRAN BINH-PIEN. Ai đăng quảng cáo việc riêng xin thương nghị trước.

TIENG-DÂN

Chủ nhiệm kiêm Chủ bút
HUYNH - THUC - KHANG

Quản lý
TRAN-BINH-PIEN

散

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

民

DÉPOT LÉgal
INDOCHINE
N° 11372

BẢO QUẢN
Đường Đông-Ba, Huế
Giấy phép số 62
Giấy phép: TIENG-DÂN - Huế

Tham dự chánh
trị, cần phải
có thường thức
chánh trị.

CHÁNH-THÈ ĐẠI-NGHỊ Ở NƯỚC TA

(Tiếp theo)

Người mình đối với chánh-thè Đại nghị có ba điều khuyết điểm như trên đã nói, nên về việc thi hành, sinh ra ba điều tệ như sau này :

chuyện, đã không rõ nghĩa-vụ bảo-cử thế nào, mà cũng không biết ai là người nên bảo-cử ; vì có lệnh quan sức phải bỏ việc riêng mà đi hầu chực, nếu cuộc bảo-cử lờ lững lâu ngày, thì tốn kém không ai chịu cho mình, thôi thì theo ý quan trên muốn ai thì mình cứ vậy, hoặc trong người ứng cử mà ai có rượu thịt tiền bạc, hoặc nói với mình một tiếng, thì cứ phớt cho rồi mà về, sau này dù đất ngã trời nghiêng, thì cũng có người ta cùng mình, chờ riêng chỉ một mình mà lựa chọn cho trẻ việc. Đi bảo-cử là đi làm việc quan, cũng như khai báo việc này việc nọ, chuyện gì mà phải thận trọng. Ấy là một cái tệ tại người bảo-cử.

Thứ nay người mình chỉ có tư-tướng làm quan mà thôi, mà đã làm quan thì trước hết là phục tùng mệnh lệnh bên trên, không có tự mình dám đề nghị việc gì, cái năng-lực nghị sự toàn nhiên không có. Nay được trúng cử cũng xem như đi thi được đậu, làm quan được bổ, nghĩa là chiếm được địa-vị về vàng, đến đó chính là thỏa nguyện rồi, còn việc trong nghị trường, mỗi năm một lần, tới cho có mặt là đủ. Gặp vấn đề gì, nói trái với ý kiến chánh-phủ chưa chắc có ai nghe, mà thiệt hại riêng về mình chịu, chỉ cho bằng thuận nhận tán thành, không những địa vị vững bền, mà có yếu cần riêng đến gì (như khấn đất, trưng rúng, cúng xin phẩm hàm nọ kia), chánh-phủ cũng thể tất mà chuẩn pư. Cốt được lợi riêng mình, còn có thiệt hại thì dân chịu, có mang tiếng gì thì chánh-phủ chịu, ta chỉ phớt về bề ngoài nói rằng « khó », rằng « không quyền » là đủ. Những điều đó hiện nơi nghị trường, thành chuyên bị một ta cứ đầu đi thì nhân dân biết đâu mà nói. Ấy là cái tệ của người trúng-cử.

Chánh-phủ báo hộ mà đem cái chánh-thè đại nghị làm thí nghiệm ở xứ ta, bản ý thế nào, ta không bàn đến, duy có một điều là vì hai cái tệ nói trên mà làm cho chánh-phủ phải đối với cuộc đại nghị của ta phải

Nghị hội chủ ý là cốt theo về số nhiều, mà số nhiều như thế, tuy có một đôi người lời ngay nói thẳng, chỉ về lợi hại được rạch ròi, mà xương không người họa, nói không ai nghe, cũng phải ôm cái chán-lý cũng công tâm mà đứng về phần có thể. Ấy vì thế mà những chuyện bàn bạc trong nghị trường, chánh-phủ không cần để ý đến.

Ấy ba cái tệ đó vì mấy điều khuyết điểm trên mà sinh ra, Trong Nam ngoài Bắc thì kỳ-giả chưa dám bàn, còn ở xứ Trung-kỳ, trong cuộc đại-nghị mới mẻ trẻ trắng này, thật có cái trạng huống như thế. Hẳn rằng các nhà chánh-trị, có lưu tâm đến tình cảnh xã này, mà làm cho nhà dân chủ tư tưởng Hội nghị cũng những người có dự trong cuộc, ai cũng thấy rõ cái chân tướng đó, không phải kỳ-giả thêu thùa thêm bớt trong sự thực đâu.

Vậy thì muốn khỏi cái tệ nói trên, nên làm thế nào ?

Ấy là một câu hỏi cần thiết trên nền chánh-trị bản xứ ngày nay. Chánh-phủ mà một

không cần nói. Bằng hai bên mà còn có lòng hy vọng sự tri ân lâu dài, lợi ích công cộng, trong cuộc hiệp-tác sau này, thì về vấn đề đại-nghị đó, chánh-phủ cần phải sắp đặt cho cơ quan ngày được hoàn-thiện, nhân dân cần phải lập luận, cho năng lực ngày một tiến lên, cơ chế lo mắng như trước thì tạo nhân như thế, không thể nào mong có cái kết quả tốt được. Người xưa có nói : « Biết bệnh tức là thuốc »

lại có câu : « Trăm điều của kẻ ngu nghĩ ra, sao cũng có một điều nhầm ». Vậy kỳ-giả xin lấy sở kiến hẹp hòi mà bày tỏ đôi điều thiệt thực. Về cách thi hành đại-nghị chánh-thè ở xứ này, cần phải có ba điều :
Một là phải có công-dân giáo-dục. — Trong các trường học phải có khoa học về công-dân, trọng giảng giải những vấn đề bảo-cử, nghị-hội cùng chánh-thè thường thức.

Hai là phải thận trọng trong lúc bảo-cử. — Các nơi bảo-cử nên đặt cái phòng hoặc một nơi có ngăn nắp ; những người có phiếu bảo-cử vào trong tự ý viết xong rồi bước ra, không ai được can thiệp vào.

Ba là phải dụng thứ trong lúc nghị sự. — Khi nghị-sự mà hỏi vấn đề gì, cho mỗi người tự-do bàn luận ; hoặc ai muốn đề-khởi phản kháng đều gì cũng được nói cho hết ý, miễn là giữ trong vòng trật tự mà thôi, đến như những lời yêu-cầu mà có lẽ, thì nên thi hành sớm và tuyên bố cho nhân dân biết ; cũng ngày hội-nghị thì các nhà báo được cử người vào dự thỉnh.

Ấy là bước đầu trong cuộc chánh-thè đại-nghị. Vẫn là những điều thô thiển, xem ra không quan trọng gì, cơ quan tấn hành, còn có lắm điều to tát. Song cây mới mọc cần phải dưỡng cái chồi non, người mới sinh cần phải phò cái tỷ vi yếu ; tuy chưa chắc có hiệu quả gì mà cái tệ nói trên, có lẽ một ngày một bớt. Đó là về phần chánh-phủ. Còn về phần nhân-dân, đã nói đến vấn đề chánh-trị, đã có cái lòng muốn tham-dự chánh-trị, thì xin lúc bình nhật phải lưu tâm đến việc chánh trị, công việc trong xứ lợi hại thế nào, nhân vật trong xứ đối vớu thế nào, người ứng cử phải lo cho có đủ tư cách, mà người bảo-cử cũng giữ cái quyền lựa chọn, cho khỏi lầm, như vậy thì chánh-thè mới nảy mầm có chút hiệu quả gì cho dân ta chăng ?

Minh-viên

CỔ-PHÂN CÒN THIẾU

Công ty ta thành lập, đã kinh hai kỳ Đại-hội-dồng mà còn có một số ít nghị-chưa góp nữa cổ phần sau, vậy chiếu theo điều quyết-định của Đại-hội-dồng ngày 24 Février 1920, tôi xin cáo công các ngài một lần cuối cùng, xin mau mau gọi bạc thiếu về cho Công Ty, nếu còn chậm trễ nữa, thì Công Ty sẽ giao cho Công-Chứng (Tòa án) bán đấu giá, có thiệt hại xin các ngài đừng trách.

Quản-Lý
HUYNH THUC KHANG công ty

VĂN-VĂN

Đọc báo cảm tác

Tiếng gà xao xác gọi đêm đông,
Một mối tơ tâm biết mấy công.
Máu nóng vấy trên tờ giấy trắng,
Gan vàng phơi dĩa dĩa buồn trong.
Dường trường tiến hóa đưa ngời soi,
Sóng bao nhiêu khúc núi bao trèo ?
Mình p' 6

Thơ đề tranh sơn thủy

Mênh mông một giải núi cùng sông,
Sông núi xem ra cảnh nào hùng.
Cây lùn chun giới mây trắng toát,
Sóng dãn mặt biển nước xanh trong.
So le dưới núi nhà lầu phủ,
Thấp thoáng bên cầu ban diên ông.
Uơm hốt khách trần ai đây đó,
Nhìn xem cảnh ấy cảm gì không ?
II

Ái có trông qua cái cảnh này,
Nước non klu nhẹ có ai hay !
Dập dờn biển bạc thuyền xô sóng,
Lác đác ngàn xanh gió cuốn cây.
Thành quách dấu xưa phơi mặt núi,
Lầu đài vẻ mới tiếp chân mây.
Ngược xuôi mấy lối đường chia rẽ,
Kể lại người qua nghĩ cũng rầy.

Thạch xuyên Nguyễn-Trọng-Dức

KHOA-HOC TẬP-TRỞ VÌ SAO MÀ TỨC NGỰC

Tức ngực có nhiều cách

1) Bị đánh vào ngực hay bị xô nhảm ngực rồi sinh tức ngực, chỉ tức một chỗ trên ngực, lấy ngón tay để lên trên chỗ tức đó thì đau thêm, như thế là có một cái xương sườn bị gãy. Nếu có vậy thì phải đi nhà thương hay mời thầy thuốc.

2) Trong khi còn lạnh mạnh, bỗng chốc nổi cơn nóng, rồi nóng mồm, ho, tức thở, rồi đau thái một chỗ ở trên ngực, như thế là có bệnh vi-trùng ở phổi (pneumonie). Bệnh ấy là một bệnh nặng, phải tìm thầy thuốc để điều trị gấp.

3) Đau tức một chỗ trên ngực, ho hay thở hơi đau thêm, nhưng không nóng, như thế là đau gân (névralgie intercostale). Đau gân như thế thường là do lạnh : lấy teinture d'iode bôi vào chỗ đau, hay lấy bầu (ventouses) bầu ít cái vào đó, thời có lẽ lành. Nếu làm như thế không lành mà bệnh cứ kéo dài mãi, thì nên hỏi thầy thuốc, vì có khi đau gân như thế là vì một cơ khác, chỉ thấy thuốc không mới biết được.

4) Nếu căng đau tức ngực cách vừa nói ở trên (hệ và thở hơi đau thêm, không nóng mồm), nhưng đau ran cả một vạt, như thế là đau thùy (pleurodynie). Đau cách này không nặng, dùng dầu nóng xoa (huile camphrée) bóp đôi ba lần thời lành.

5) Nếu người hay tức ngực chỉ sợ mắc ho lao (tuberculose pulmonaire). Nên biết rằng ho lao là một bệnh ở phổi (poumon), mà bệnh chỉ ở phổi thì người bệnh không nghe đau. Vì sao ?

Hài đàm CÁCH GIỮ KÈ TRỘM BAN ĐÊM RẤT MỚI

Một bác nhà giàu nọ, ăn mặc lười biếng, có khi đến một vài tháng cũng không tắm giặt gì. Một hôm có người khách đến chơi. Người khách thấy bác ta ăn mặc bẩn quá, nói nhạo vài câu. Bác ta liền ý bên hỏi :
— Ông có biết nhà giàu ban đêm giữ kè trộm có cách gì hay không ?
— Tôi không biết.
— Không biết thì để tôi nói cho ông nghe. Tài mà ăn mặc dơ bẩn

như thế này cũng là một cách giữ kè trộm đó.
— Thưa ông, thế nào ?
— Người ta đã ăn mặc dơ bẩn thì thân - thể tất nhiên ngứa - ngứa. Đấy ngứa - ngứa, thì ban đêm tất phải cào gãi luôn mà không ngủ được. Đấy không ngủ lại gãi luôn thì kè trộm nào dám vào ?
— Ủ, cách ấy cũng hay thật.

Thanh-sơn

Vì thường thường ta nghe « đau là vì gân (nerfs), mà phải là một bộ phận rất ít gân. Bởi có lý nên nếu chỉ có lao ở phổi thì người bệnh không đau ngực. Nhưng đôi khi có lao ở phổi thì lao cũng phá đến cái học da của phổi (phè-vre). Cái học da ấy có nhiều gân. Đau ở đó thì người bệnh hay nghe tức ngực. Vì thế cho nên chỉ khi nào Lệnh lao phá đến học da của phổi thì mới nghe tức ngực. Tức ngực như thế chỉ tức một chỗ trên ngực, không khó chịu lắm, nhưng nhiều khi một hai tháng chưa hết, lại có ho, nhiều thì nóng mồm, kèm ăn, kèm ngủ, thân thể mỗi ngày gầy mòn. Nếu có như thế thì phải hỏi thầy thuốc.

6) Ở xã-hội ta ngày nay, trong đám thanh niên, có nhiều người hay tức ngực. Tức ran cả ngực, thỉnh thoảng ho một đôi tiếng, nhưng không nóng mồm, ăn và ngủ cũng thường - thường, sức khỏe không thêm nhưng cũng không kém lắm. Như thế là vì phải ngồi bàn giấy lâu quá (đề học hay đề làm việc mà lại ít vận động). Nếu có như thế thì nên tập thể thao theo lối tập thể (gymnastique respiratoire). Mỗi buổi sáng, khi mới dậy, đứng giữa một nơi quảng khoáng, rồi tập thở độ 15 phút, sáng nào cũng như thế, thời độ 15 ngày, hay một tháng lành được. Hạng người ấy nên chơi « tennit » (tennis).

7) Chỉ tức ngực về phía trái, lại hay đánh trống ngực, như là khi buồn giận, lên thang nhà, hay làm việc gì mệt nhọc, như thế là có bệnh ở tim (coeur). Nếu có bệnh ở tim, thời ngoài việc thuốc men, còn phải biết về sinh, nghĩa là : đứng đi xe máy, đừng làm việc mệt nhọc, đừng ở gác, v. v.

Trần-dinh-Nam.

THẾ GIỚI THỜI ĐÀN CUỘC TỔNG TUYỂN CỬ NƯỚC ANH

Như mấy kỳ báo trước đã đăng, kết quả của cuộc Tổng tuyển cử nước Anh là đảng Lao động thắng 91 mà đảng Bảo thủ thất bại. Bởi vậy Thủ tướng Nô-tê-bô-đơ đã phải đưa đơn từ chức, ông Mac Donald là lãnh tụ đảng Lao động đã được cử chức Nô-tê-bô-đơ mới. Trong Nội các mới toàn là những tay lãnh tụ của đảng Lao động tham gia, chỉ có một người về đảng Tự do là trạng sư Jowitt sung vào bộ Tư pháp.

Đảng Bảo thủ sắp xuống, đảng Lao động nổi lên, cái chính cuộc nước Anh sẽ thay đổi từ nơi căn bản ! Có xét cái chính kiến phổ bày của hai đảng khác nhau thế nào thì ai cũng tưởng như thế thực.

Về nội chính thì đảng Bảo thủ chủ trương bảo hộ mậu dịch (protectionnisme), đảng Lao động thì chủ trương tự do mậu dịch (libre échange). Đảng Lao động lại chủ trương thực hành chương trình quốc gia hóa đối với mấy thứ kỹ nghệ trọng đại, giảm thuế tiêu phí, tăng thuế tư bản, còn đảng Bảo thủ thì cực lực phản đối các điều ấy.

Về ngoại giao thì đảng Lao động tán thành việc hợp hội nghị thủy binh, chủ trương rút quân ở hạt Rhénanie, đối đãi rộng rãi với Đức, đảng Bảo thủ đối với các việc ấy thì chính kiến khác hẳn.

Đảng Bảo thủ bị một điều nhược điểm lớn hơn hết cả, là không giải quyết được cái nạn lao động thất nghiệp. Hiện nay ở nước Anh, ít nhất cũng có đến 300.000 người không việc làm, không cơm ăn. Nhưng đảng Lao động lên cầm quyền có thể giải quyết vấn đề ấy được chăng ? điều đó vẫn còn là nghi vấn.

Cứ xét chương trình của hai đảng khác nhau như vậy thì ai cũng tưởng rằng đảng Lao động lên cầm quyền thì dân lao động nước Anh sẽ được hoàn toàn hạnh phúc, cực diện Âu châu sẽ được hòa bình, thậm chí có người lại tưởng đến rằng các thực dân địa của Anh sẽ được giải phóng nữa. Một cái nạn lao động thất nghiệp, đảng Lao động chưa chắc đã giải quyết xong, nói chi đến hạnh phúc hoàn toàn của lao động ! Dù Nội các Anh chủ trương hòa bình, mà Nội các những nước khác vẫn ngoài miệng thì nói tài bình, mà bề trong thì đóng tàu đê dự bị chiến tranh, thì một mình nước Anh có thể giữ gìn hòa bình được chăng ? huống chi chính sách của đảng Lao động cũng không phải chính sách tài bình triệt để ! Đến như cái chủ trương của đảng Lao động đối với vấn đề thực dân (Afcap, Ấn-độ) đã có khác gì chủ trương của đảng Bảo thủ đâu ! hai bên cũng đều cho rằng dân địa thì mới phát triển kinh tế được. Nào cái vận mệnh của thực dân địa dưới Chính phủ Lao động có khác gì dưới Chính phủ Bảo thủ đâu.

Và chúng, đảng Lao động tuy chiếm thắng lợi, nhưng được có 287 ghế trong Nghị viện, một mình đảng kỷ chưa có được đại đa số, phải cần có đảng Tự do ủng hộ cho. Cái thế thì đã cái cương lĩnh của đảng Lao động có tương hảo đến thế nào đi nữa thì Mac Donald cũng chưa thể thi hành được hoàn toàn.

Lần này Mac Donald lên làm Thủ tướng, cũng như Mac Donald đã lên làm Thủ tướng hồi năm 1921, thời cực khổ phải vì thế mà chuyển đi đâu.

Vệ-Thạch

Đáp ? (Còn nữa)

<https://doi.org/10.1016/j.jmb.2019.04.005>

Là một thứ thuốc trị các chứng sốt rét rất rất thần hiệu.
Hiện thuốc PHAM - DOAN - ĐIỂM ở TOURANE được độc quyền trữ và bán tại ĐÔNG - DƯƠNG

<https://t.me/...>